BÜLTEN

FIRAT VE KARACADAĞ HAVZASINDA ORGANİK TARIM VE KIRSAL KALKINMA PROJESİ

GapEkoDer

GAP EKOLOJİK TARIMSAL KALKINMA VE SOSYAL DAYANIŞMA DERNEĞİ

İçindekiler

AB Komisyonu ve GAP BKİ
GapEkoDer
Bir Nar Hikayesi
GAP Bölgesinin Dünü Bugünü Yarını
1- GAP Bölgesel Kırsal Kalkınma Programı
2- Fırat ve Karacadağ Havzasında Organik Tarım ve Kırsal Kalkınma Projesi
3- Organik Tarım ve Sertifikasyon
4- Neden Nar?
5- Nar ve Değerlendirilme Şekilleri
6- Nar Yetiştiriciliği ve Mücadele Yöntemleri 16
6.1. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele 16
6.2.- Bahçelerin ve ağaçların son durumları 17
7-GapEkoDer'in Uyguladığı AB Kırsal Kalkınma Projesi Faaliyetleri 18
7.1.Çiftçi Eğitimi 21
7.2.Teknik Faaliyetler 22
7.2.1.Arazide Uygulamalı Eğitim ve Demostrasyonlar 23
7.2.2.GAP Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibi Denetimleri 25
7.3.Hizmet İçi Eğitim 26
8- Kurumlar Arası İşbirliklerimiz 28
9. Projemizin Çiftçilerimize ve Bölgemize Katkıları 32
Basında Biz 34
Ekler 36
Ek.1.Toprak Analizinin Amacı ve Önemi 36
Ek.2.Damla Sulama 37
Teşekkür 38

GapEkoDer

GAP EKOLOJİK TARIMSAL KALKINMA VE SOSYAL DAYANIŞMA DERNEĞİ

Editör
Zir. Yük. Müh. Şehnaz ÇAKAR
sehnaz_cakar@mynet.com

**BU BÜLTEN GAP KIRSAL KALKINMA PROGRAMI KAPSAMINDA,
AVRUPA BİRLİĞİ TARAFINDAN FİNANSE EDİLEN,
SİVEREK KAYMAKAMLIĞI TARAFINDAN DESTEKLENEN
GAPEKODER TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJE
ÇERÇEVESİNDE HAZIRLANMIŞTIR**

**28 EYLÜL 2007
ŞANLIURFA**

BASKI - DİZGİ
URFANIN SESİ/ÖZDAL MAT. TES. TİC. LTD. ŞTİ.
İpekyol Cad. No: 47 ŞANLIURFA
Tel: 0414 312 00 22 Fax: 312 48 90
urfaninsesiozdal@hotmail.com

AVRUPA KOMİSYONU TÜRKİYE DELEGASYONU

1974'te Ankara'da, Avrupa Komisyonu'nun bir Basın ve Enformasyon Bürosu olarak açıldı. 1987'de bu büro, tam diplomatik statü tanınarak Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'ne dönüştürüldü. 2004'te Temsilcilik 'Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu' oldu. Delegasyon, Avrupa Komisyonu'nu Türkiye'de temsil eder ve Brüksel'deki Komisyon merkezinde bulunan karar vericiler ile Türk yetkililer arasındaki ilişkiyi kurar. Komisyon ve Türkiye arasındaki günlük ilişki kanalı olup, en son politik, ekonomik ve ticari gelişmeleri Brüksel'e rapor eder. Delegasyon ayrıca, erişim sürecinin ışığında Türk Hükümeti tarafından gerçekleştirilen reformların uygulanmasını izler ve AB finansmanlı dış yardımın yönetimi için gerekli yapılara destek sağlar. Türkiye'deki Delegasyon, 2006 yılında 500 milyon Avro'ya ulaşan yıllık yardım programı ile dünyada tek bir ülkedeki en büyük delegasyondur. Kasım 2006'dan beri Delegasyon Başkanı Büyükelçi Marc Pierini'dir. Delegasyonla ilgili daha fazla bilgiye şu adresten ulaşılabilir:

Www.avrupa.info.tr

GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması ve kendisine verilen görevleri yerine getirmek amacıyla 1989 yılında kurulan Güneydoğu Anadolu Projesi Yüksek Kurulu ile Güneydoğu Anadolu Projesi Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP İdaresi Başkanlığı-GAP BKİ)'ndan oluşmaktadır. Başbakan ve/veya görevlendirilecek Devlet Bakanlığı vasıtasıyla Başbakanlık'a bağlı olarak görev yapan GAP İdaresi Başkanlığı Ankara'da Merkez ve Şanlıurfa'da Bölge olmak üzere teşkilatlanmıştır. Dünyadaki gelişmeler doğrultusunda insan odaklı sürdürülebilir bölgesel kalkınma konusunda "model" bir kuruluş olmak vizyonu ile hareket eden GAP BKİ'nin ana misyonu, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkeleri doğrultusunda bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının giderilmesi amacıyla bölgesel kalkınma stratejilerini belirleyerek, bölge ölçeğinde plan, program ve proje hazırlamak, bunları uygulamak/uygulatmak, kurumlar-kuruluşlar arasındaki yatay ve dikey koordinasyonu sağlamaktır. İdare hakkında daha fazla bilgi şu adresten sağlanabilir:

www.gap.gov.tr.

GapEkoDer

GAP Ekolojik Tarımsal Kalkınma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği

Bölge kalkınması ve gelişmesine katkı sağlamak için 20.07.2004 tarihinde bir grup sivil toplum gönüllüsü tarafından kurulan Derneğimiz; doğayı göz ardı etmeden, doğa sevgisi temelinde çevreye uyumlu üretim yapmayı ve yaptırmayı, organik tarımın tanıtılmasını, benimsetilmesi, yaygınlaştırılması ve bu konu ile ilgili bulunan bilimsel çalışma ve araştırmaların derlenerek üreticilere aktarılmasını, sürdürülebilir tarımsal faaliyetler ile organik tarım yapan teknik ve ticari işletmeler arasındaki işbirliği ve iletişimlerini düzenlemek, çalışmaları teşvik etmek, mesleki fonksiyonlarının gelişmesine ve menfaatlerinin korunmasına yardımcı olmak; Üniversiteler, araştırma kurumları, kamu kuruluşları ve benzeri müesseselerle gerekli her türlü işbirliği ve organizasyonu sağlamayı ve bölgede ihtiyaç duyulan girişimcilik, teknoloji kullanımı, pazarlama ve her türlü tarımsal konularda eğitim, projelendirme ve danışmanlık hizmetleri düzenleyerek bölge çiftçisinin/girişimcisinin kapasitesini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu Çerçevede Derneğimiz;

Girişimci ve çiftçilerimizin kanunlar çerçevesinde bütün haklarını korumak için teşebbüslerde bulunmak, basılı ve süreli yayınlar yayınlamak, girişimci ve çiftçilerimizin üretim faaliyetlerinin kolay, birim alandan/hayvandan daha yüksek verim ve gelir elde etmelerinin sağlanması için her türlü maddi ve sosyal destekler hakkında bilgilenmelerini, ülkemizde ve dünyadaki tarımsal gelişmeleri yakından izleyerek, Ulusal ve Uluslararası firmalarla endüstriyel ve tarımsal alanlarda ithalat ve ihracat girişimlerinde bulunmak ve ortaklıklar kurmak, çiftçi örgütlenmelerini destekleyerek, tarımsal üretim ve işlemeye yönelik kooperatifçilik, üretici birlikleri ve çok ortaklı şirket yapılarının ve KOBİ'lerin oluşturulması, yaygınlaştırılması ve sürekliliği için her türlü eğitim ve danışmanlık hizmetleri vermek, bölgede tarımsal üretim (EUROPGAP), gıda işleme (HACCP) ve benzeri standartların yerleşmesinin ve yaygınlaşması için gerekli eğitim ve danışmanlık hizmetleri vermektedir.

Endüstriyel ve Tarımsal üretimi destekleyici girdi ve/veya tarımsal ürünleri işlemek için tesis, organize agro-tekno parklar ve organize sanayi bölgelerinin kurulması ile ilgili her türlü eğitim, danışmanlık, fizibilite ve uygulama projelerinin hazırlanması ve uygulanması için hizmet vermek görevleri arasındadır.

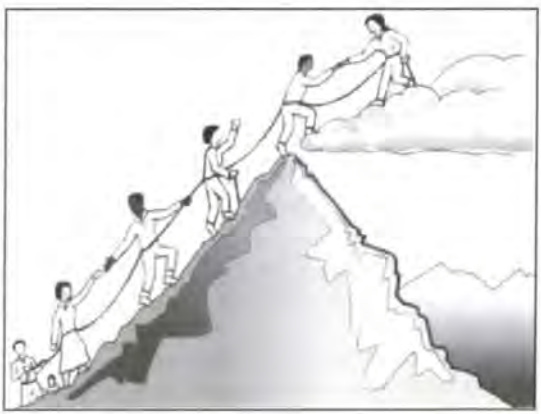

Bir Nar Hikayesi...

Bereketli toprağımız, güneşimiz, suyumuz olmasına rağmen, ürettiğimiz ürünlerden kimsenin haberi yoktu. Karacadağ'ın doruklarında, Fırat'ın koylarında yetişen bin bir çeşit meyve sebze layık olduğu şekilde işlenip değerlendirilse, bölgenin fakir üreticisinin yüzü gülecek, GAP bölgesel kalkınması yöremizde de başlamış olacaktı.

1999 yılında, bölgemiz hakkında bir grup arkadaşla konuşup, bölgenin kalkınması anlamında neler yapabiliriz, nereden başlayabiliriz derken, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sayın İsmail Demirkol'un yönlendirmesiyle Şanlıurfa GAP Gidem ile tanıştık. Yaptığımız başvuru sonrasında tarıma dayalı sanayiyi geliştirmeye yönelik projelerle ilgili bilgi aldık.

Bölgede mevcut olan üzüm, domates, nar, biber, dut, incir, ceviz ve pamuk ve tahıl gibi ürünlerin organik olarak yetiştirilmesi, işlenmesi ve pazarlanması hususunda fikirler edinirken, tam da o sırada GAP Gidem'e, İsrailli bilim adamlarından gelen organik nar çekirdeği talebini öğrendik.

Bu talebi karşılayacak en uygun yer Siverek bölgesiydi. Buradan temin ettiğimiz nar çekirdeklerinden numune olarak 500 kg gönderdik. Talebin hayli fazla olduğunu öğrenince de, organik nar yetiştiriciliğinin daha ciddi biçimde yapılması gerektiğine inandık. İlk etapta 30 ton nar meyvesini TÜBİTAK-MAM'a gönderip, nar çekirdeği projemizi hayata geçirdik. Ardından, 3 ton nar çekirdeği ve 140 kg nar konsantresini Türkiye'de ilk kez İsrail'e ihraç ettik. Ayrıca kendi üretimimiz doğal 3 ton nar ekişi de ulusal pazara sunularak yüksek beğeni topladı.

Nar üretimini değerlendirmek amacıyla 2001 yılında çok ortaklı Roza Ekolojik Tarım A.Ş.'yi kurarak, nar işlemeye başladık. Bölgede çok ortaklı işletmelerin hayatta durması sosyal sebeplerden dolayı zor olduğundan, bir de buna 2001 yılındaki ekonomik kriz eklenince ne yazık ki, bu fabrika atıl durumda kaldı.

Fabrikanın kapanmasıyla yılmadık. Nar meyvesine olan ilgimiz, dünya ülkelerinin talebi, bizi bu konuda boş durmamaya itti. Bu dönemde projede çiftçi örgütlenmesinin yetersiz olduğunu gördük. Dolaysıyla çiftçileri bir araya getirmek, onları organik tarımla tanıştırmak amacıyla, Gidem'in katkılarıyla, bu amaca hizmet edecek bir dernek kurma fikrimiz gelişti, böylece GAP Ekolojik Tarımsal Kalkınma ve Sosyal Dayanışma Derneği 2004 yılında kurulmuş oldu.

Derneğimiz, kuruluş amacı doğrultusunda, kırsal kalkınma ve sosyal dayanışmanın, bölgedeki ilk çalışması olacak bir faaliyet içerisine girdi. Fırat nehrine vadi şeklinde uzanan, mikro klima özelliğine sahip, diğer bölgelere kapalı, geleneksel tarım yapılan ve hayvancılıkla uğraşılan bir bölge uygulama alanı olarak seçildi.

Bölge çiftçisi, gelir ve eğitim düzeyleri düşük, ilkel tarım teknikleri kullanan, teknolojiden uzak, pazarlama sistemi olmayan, örgütlenme eksiği olan, çiftçi kayıtları olmayan, çoğunlukla müşterek tapu ile arazi kullanan insanlardı. Tüm bu olumsuzlukların yanında iyi bir yön vardı ki, bölgede uzun yıllardan beri üretimi yapılan nar meyveleri, bu zamana kadar kimyasal maddelerle tanışmamış, tamamen doğal ürünlerdi.

Böylesi olumsuzluklar ve olumlu bir yönü önümüze koyduktan sonra, insanlarla daha sıkı diyaloglar kurup, bölgedeki üretimin daha verimli yapılabileceğini, kazançlarının kat kat artabileceğini onlara anlattık. İlk zamanlarda duyulan güvensizliği kısa sürede yendikten sonra, 2004 yılında Avrupa Birliği tarafından başlatılan GAP Kırsal Kalkınma Projesi Hibe Programı çağrısına, GAP Ekoder, Gidem ve Harran Üniversitesi işbirliğiyle hazırladığımız "Fırat ve Karacadağ Havzası'nda Organik Tarım ve Kırsal Kalkınma Projesi" ile başvurduk. Başvurumuz ile birlikte başlayan "Avrupa Birliği'ne proje hazırlama yöntemleri eğitimi"ni alarak, ayrıca Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibinden "kişisel gelişim, başarılı küçük tarımsal işletmeler nasıl kurulur, liderlik, örgütlenme, hedef, amaç, misyon, vizyon, imaj, tam isabet pazarlama, performans, takım kurma" gibi konularda eğitimler aldık.

Projemiz kabul gördükten sonra, bölge hakkında teknik bilgilerimizi geliştirmek amacıyla Harran Üniversitesi, Araştırma Enstitüsü, Tarım İl Müdürlüğü'nün işbirliğiyle, bölge çiftçisinin ekolojik tarımla tanışmış oldu.

Avrupa Birliği'nin projeye sunduğu katkı ile kolaylaşan çalışmalarımız sonucu, 50 çiftçi ailesine ait 56 hektarlık alanda organik nar üretimi yapmak, üretimde kaliteyi arttırmak, markalaşmayı sağlamak, sözleşmeli sertifikalı çiftçi modeli oluşturmak, kooperatif bilinci geliştirerek çiftçileri örgütlemek, üretilen ürünlerin pazarlanmasını sağlayarak amacımıza ulaştık. Nar taneleri ile başlayan, hayatımızı çepeçevre kuşatan nar hikayesinin kısa özeti bu şekildeydi.

Bu amaca ulaşırken, çiftçilere ilk defa tarımsal üretim hakkında uygulamalı teknik eğitimler verilerek, AB desteği ile damla sulama sistem kurulması, organik gübre, torf, kompost ve organik ilaç sağlandı. Yine çiftçilerin tarımsal üretimdeki en büyük yardımcıları olan budama makası, testere, ortak kullanım amaçlı ilaçlama cihazları, çapa makineleri temin edilerek dağıtımı yapıldı. Proje uygulanması süresince çiftçilere her konuda yardımcı olacak ziraat mühendisleri istihdam edildi.

Organik üretimin benimsetilmesi ve sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi amacıyla bölgede ilk kez Siverek Kaymakamlığı'nın katkılarıyla Geleneksel Nar Şenliği 21 Kasım 2006 tarihinde gerçekleştirildi. Bölgenin ve ürünlerin tanıtımı daha iyi yapılmış oldu.

17 ay uygulama süresi olan projenin sonuna geldiğimizde, artık her bakımdan donanımlı hale gelen çiftçilerimiz, organik ürün geçiş sertifikasına sahip oldular. Bundan sonrasında ise, organik ürün sertifikası, kooperatifleşme, ürün depolama ve işleme, paketleme, markalaşma ve pazarlamanın daha iyi şekilde yapılanması geliyor.

Ürünler yurt içinde kısa sürede pazarlanabilirken, üretimin arttırılarak uluslar arası piyasaya sürülmesinin sağlanması nihai hedef olarak belirlendi. Dernek olarak projenin sürdürülebilirliği açısından görevimiz hiçbir zaman bitmeyecek. Her zaman çiftçimizin yanında olacak, destek sunmaya devam edeceğiz. Ancak, çiftçilerin örgütlenmeleri halinde bu desteği sunmamız daha kolay olacaktır.

Organik Nar yetiştiriciliği projemiz ile; resmi kayıtlarda 3 bin kök olan nar ağacı sayısının, araştırmalarımız sonucunda sadece Siverek bölgesinde 20 bin kök olduğu tespit edildi. Proje çalışmamızla bu sayı 50 bin köke ulaştı. Proje kapsamında çiftçilere nar fidancılığı öğretilerek, 8500 nar fidanı dikimi yapıldı. Çeşit oluşması için de 2 bin 500 hicaz narı toprakla buluşturuldu.

Dünya pazarlarında nar ve nar ürünlerine olan yoğun talebin, uzun vadede ne kadar devam edeceğini tahmin etmek zor olsa da, uygun iklim şartları ve yöreye özgü doğallığı ile üretilen narlarımızın kalitesinden ödün verilmedikçe, piyasanın lideri olarak kalacağına inancım tamdır.

Nar tanelerinden başlayıp, kalkınmaya uzanan yorucu çalışmalarımızın sonucu ne olmalı? İnsanlara sosyal manada neler verebilmeliyiz sorusunu, onlarca farklı alternatiften sadece birini hatırlatarak cevaplayalım. Agro-eko turizmin gelişmesi için; Fırat ırmağı, doğal çevre, yerel mutfak ve yöredeki tarihi

yerler olanak sağlamaktadır. Antalya gibi deniz ve kumsalın olduğu tatil bölgeleri yerine, yerel kültür, doğa ve tarihle buluşabilecekleri yerleri tercih eden birçok turist vardır. Bulunduğumuz bu bölge, bu özellikleri bakımdan oldukça zengindir. Fırat kıyısında bulunan Ergen, Divan, Baki, Narlıkaya ve Yapraklı köyüne kadar uzanan bu bölgede Agro-eko turizmin geliştirilerek bölge insanı için önemli bir gelir kaynağı olabilir. Türkiye'nin, belki de dünyanın her yerinden gelecek ziyaretçilerle sosyal yaşam ve mekan daha farklı bir havaya bürünebilir.

Avrupa Birliği hibe programınca GAP bölgesinde desteklenen 80 civarındaki kırsal kalkınma projesi, uygulama aşaması tamamlandıktan sonra sürdürülebilir olması, başta bölge insanının refah seviyesini yükselterek, kırsal kalkınmanın devamını sağlaması hayati önem taşırken, ülkemizin tarım alanında en üst seviyelere yükselmesi için olumlu katkılar sunacaktır.

Bu duygularla; Derneğimizin kurulmasından, projemizin hazırlanmasına ve hayata geçirilmesine kadar her aşamada katkılarından dolayı AB Komisyonu Türkiye Delegasyonu, GAP Bölge Kalkınma İdaresi ve Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibi'ne ve emeği geçen bilim insanlarına, kurum ve kuruluşlara, her zaman yakın ilgi ve desteğini gördüğümüz, projemizin gerçekleşmesinde büyük emeği geçen sayın Siverek Kaymakamı Seddar Yavuz'a şükranlarımızı sunarız.

Saygılarımla...

Ecz. Medet ABBASOĞLU
Proje Koordinatörü

GAP BÖLGESİNİN DÜNÜ BUGÜNÜ YARINI

GAP; Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak olmak üzere dokuz ili kapsamaktadır. Güneydoğu Anadolu Projesi, başlangıçta bölgenin su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayanan bir program olarak ele alınmış ve bu kapsamda, Fırat ve Dicle nehir havzalarında sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 13 proje paketinin toplamı olarak planlanmıştır. Bu projelerle 22 baraj, 19 hidroelektrik santralı ve 1.82 milyon hektar alanda sulama şebekesi yapımı öngörülmüştür. GAP bölgesi hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından Türkiye'nin %9.7'sini oluşturmaktadır. Bu bölgenin Türkiye'ye katkısı tarımda %12, imalatta %5, hizmetlerde %5 ve gayri safi milli hasılada ise %6 dır. Türkiye'de sulanabilir alanın %20 si GAP bölgesinde bulunduğundan dolayı, GAP Master Planı temel kalkınma senaryosu bölgenin "Tarıma Dayalı İhracat Üssü" haline getirilmesidir.1985 yılında GSBH indeksi 100 iken 2010 yılında bu rakamın 445 e çıkması hedeflenmektedir. GAP'ın finansmanı için şimdiye kadar 18.048 milyar $ harcanmıştır. GAP öncesi 3.84 milyar $ olan Katma Değer GAP sonrası 17.1 milyar $ a yükselecektir. GAP Master Planına göre sektörel nakdi gerçekleşme tarımda %14, enerjide %74, ulaştırmada %33.4, turizmde %25.5 ve diğer kamu hizmetlerinde %70.7 olmuştur.

GAP bölgesinde hidroelektrik enerji projelerinin %74'ü işletmede, %16'sı inşaat, %3'ü de ihale aşamasındadır. Sulama projelerinin de %14'ü işletmede olup, %6'sı inşaat ve % 80'i planlama aşamasındadır.1995 yılından önce yaklaşık olarak 18 milyon $ olan toplam tarımsal değer 2000 yılında 172 milyon $'a, kişi başına tarımsal katma değer ise 596 $ dan 1500 $'a ulaşmıştır.

GAP'ta imalat sanayinde faaliyet gösteren işletme sayısı 1995 öncesi 550 iken 2006 yılı itibariyle 1830 a yükselmiştir. Gaziantep bu alanda %53 lük pay ile ilk sırayı almaktadır. Gaziantep'i %17.9 payla Şanlıurfa ve %11.7 pay ile Diyarbakır illeri talip etmektedir. GAP imalat sanayiinde 2006 yılı itibariyle 80.744 kişi istihdam edilmiştir.

GAP tamamlandığı zaman neler olacaktır:

- 1.82 milyon hektar alan sulanacak,
- Yılda 27 milyar kilovatsaat hidroelektrik enerji üretimi sağlanacak,
- Kişi başına gelir %209 oranında artacak,
- 3.8 milyon kişiye istihdam olanağı sağlanacak,
- GSBH' da % 445 artış sağlanacak,
- GSBH 3.84 Milyar $ dan 17.1 Milyar $'a çıkacaktır.

İnsanı merkez alan bir bölgesel kalkınma projesi olan GAP, bölge halkının daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşması için ekonomik ve sosyal tüm sektörlerdeki entegre, sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşıma sahip bulunmaktadır. Entegre, sürdürülebilir bir kalkınma projesinin başarısı uygulandığı alandaki toplumun iyi tanınması ve projeye halkın katılımı ve desteğine bağlıdır. GAP idaresi bu yaklaşımı uyguladığı tüm projelerde gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Projeler tüm ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda işbirliği ile yürütülmektedir. Bu işbirliği kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve halkla yapılmaktadır.

Mehmet AÇIKGÖZ
GAP BKİ
Bölge Müdür Yardımcısı

Proje Kapsamındaki Köylerde Yaşam

1. GAP BÖLGESEL KIRSAL KALKINMA PROGRAMI

GAP Kırsal Kalkınma Projesi GAP Bölgesel Kalkınma Programı'nın üç bileşeninden biridir. Bu program **GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı** (GAP BKİ) tarafından yürütülüp **Avrupa Birliği** tarafından finanse edilmektedir. Programın toplam bütçesi 47 milyon Euro'dur. Program, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki sosyo-ekonomik durumu iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

Programın ana amacı, kırsal alanda sürdürülebilir gelir getirici faaliyetlerin desteklenmesi ve çeşitlendirilmesi yoluyla yoksulluğun azaltılması ve istihdam olanaklarının arttırılmasıdır.

Bu program, GAP Bölgesi'nde kırsal nüfusun yaşam koşullarının iyileştirilmesi, sosyal ve ekonomik problemlerin (üretimde düşük verim ve yetersiz kalite, elverişsiz pazarlama sistemleri, teknoloji, eğitim ve örgütlenme eksikliği vb. gibi) çözümünü ve yerel toplulukların refahını hedefleyen girişimlere fırsatlar sağlanması amacıyla geliştirilmiştir.

Narlıkaya (Katine) Köyü

2. FIRAT VE KARACADAĞ HAVZASINDA ORGANİK TARIM VE KIRSAL KALKINMA PROJESİ

Bu proje AB desteğiyle Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kırsal Kalkınmayı sağlamak amacıyla **"GAP Bölgesel Kırsal Kalkınma Programı"** adı altında uygulanan programın bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir.

Projenin hedefi sürdürülebilir kalkınma için Siverek İlçesinin Karacadağ ve Fırat havzalarında organik tarım uygulamalarıyla "Nar" ve "Üzüm" de ürün kalitesini ve verimini arttırarak gelir getirici faaliyetleri desteklemek ve yörenin kalkınmışlık düzeyini arttırmaktır.

Fırat ve Karacadağ Havzası'nda yaşayan çiftçilerin gelir seviyesi çok düşüktür. Çiftçiler yıllardır basit ve teknolojiden uzak metotlarla, kimyasal gübre ve ilaç kullanmadan üretim yapmakta ve bu nedenle ürün verimi ve kalitesi yetersiz kalmaktadır. Bu olanaksızlıklar ve bölgenin kimyasal ilaç ve gübre kullanım merkezlerine uzak kalmış olması organik tarım yapılmasına olanak sağlamakta ve köylüler için yeni fırsatlar doğurmaktadır.

Tarım İl Müdürlüğü verileri Fırat ve Karacadağ havzasındaki çiftçilerin üzüm ve nar üretiminden elde ettikleri verimin Türkiye ortalamasının çok altında olduğunu göstermektedir. Oysa bölgede yer alan tarım alanları bu ürünler için ideal üretim olanakları sağlamaktadır.

Projeden Önceki ve
Sonraki Demostrasyon Bahçesi Alanı

Projeyle çiftçilere organik tarım yöntemlerinin öğretilmesi ve bu uygulamaların yaygınlaştırılması amaçlanarak bu kapsamda aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

1- İlk defa toprak analizi yapıldı ve çiftçilere ait kadastro bilgileri düzeltildi.

2- Nar meyvesi için 120 da alanda modern sulama teknikleri ile donatılmış bir organik tarım demostrasyon alanı oluşturuldu.

3- 50 çiftçi ailesine modern sulama teknikleri, hastalıklarla mücadele, budama, organik ilaçlama ve gübreleme konularında eğitim verilerek kapasitelerinin geliştirilmesi sağlandı.

4- 50 çiftçi ailesine ait 569,8 dekar (120 dekar yeni tesis nar, 342,9 dekar nar, 106,9 dekar üzüm) alan derneğimiz önderliğinde organik sertifikalı sözleşmeli çiftçi modeli ile sertifika kapsamına alınmıştır.

5- Yine 50 çiftçi ailesine, Zirai mücadele ve toprak düzenleme amacıyla; 36 ton Organik gübre, 30 ton Organik torf, 6 ton Organik kompost, 240 kg Organik ilaç (sıvı), 240 kg Organik ilaç (katı) dağıtımı yapılmıştır. Ayrıca, Zirai alet-ekipman desteği olarak; Ortak kullanım amaçlı; 5 adet Pulvarizatör ve 4 adet Çapa makinesi, her bir çiftçiye birer adet olmak üzere toplam 50 adet Budama makası, 50 adet Budama bıçkısı, 50 adet El kazması, 50 adet Budama merdiveni dağıtılmıştır.

6- Sürdürülebilirlik kapsamında proje sonunda çiftçilerin örgütlenmesi için bir kooperatif kurulması ve bu yapı altında eğitim, pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve organik tarım uygulamalarının kurulacak olan kooperatif eliyle gelecek yıllarda tüm havzaya yaygınlaştırılması için 5 köyden 7 kişilik bir proje kurulu oluşturuldu. Bu kurul aracılığı ile koperatif çalışmalarına devam edilmektedir.

7- Görünürlük ve bilgilendirme kapsamında, derneğimiz tarafından **"Organik Nar Yetiştiriciliği ve Organik tarımda zararlılarla mücadele"** "**Tarımsal kooperatifçilik**" ve **"Organik Tarım"** konulu 3 adet bilgi formu hazırlanıp proje kapsamındaki tüm köylere ve ilgili makamlara dağıtıldı.

21.11.2006 tarihinde Siverek Kaymakamlığının katkılarıyla **Siverek Geleneksel 1. Nar Şenliği** düzenlendi. Bu kapsamda ayrıca **"Siverek'te Organik Nar Yetiştiriciliği Korunması ve Çiftçi Örgütlenmesi"** konulu bir panel düzenlendi.

17 Nisan 2007 tarihinde Çiftçilerimize karşılıksız olarak dağıtılmak üzere İl Tarım Müdürlüğü Bitki Koruma Şubesinden alınan Fıstık Çamı fidanı ve hazırlanan Fıstık Çamı hakkındaki tanıtım broşürleri dağıtılmıştır.

Nar Şenliği ve Seçilen En İyi Nar

Zirai Alet Ekipman Dağıtımı Etkinliği

3.ORGANİK TARIM VE SERTİFİKASYON

3.1.Organik Tarım Nedir?

Üretimde insan ve çevre sağlığına zararlı kimyasal girdi ve ilaçlar kullanmadan, yönetmeliklerde izin verilen girdilerin kullanımı ile üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir. Yasal mevzuatlara tabidir.

3.2.Neden Organik Tarım?

Doğa dostu üretim
Daha sağlıklı nesil
Kimyasalların olumsuz etkilerinden korumak
Tarımda çalışanların sağlığını korumak
Kırsal kalkınmayı yaygınlaştırmak
Toprak erozyonunu önlemek
Su kalitesini korumak
Enerji tasarrufu yapmak
Daha güvenli gelecek için

3.3.Neden Organik Ürün?

Kimyasal kalıntıdan dolayı tüketici sağlık sorunlarının artması üzerine organik tarıma ilgi artmıştır.
Avrupa ve Türkiye'deki büyük marketlerin %70'i organik ürünlerle ilgilenmektedir.
Türkiye'de yaklaşık 20 senedir uygulanan organik tarım Avrupa kökenli firmalar tarafından getirilerek uygulamaya konulmuştur.

3.4.Organik Tarımda Sık Karşılaşılan Sorunlar

- Müteşebbisin Organik Üretim Planı yapmaması
- Ziraat Gıda mühendisleriyle çalışmaması
- Yönetmelik ve kanunu okumayıp anlamaması
- Dökümantasyonun yetersiz tutulması
- Piyasada doğal-naturel-organik vs. isimlerle satılan girdilerin Organik Tarıma uygunluğunu soruşturmadan kullanması
- Üretim alanlarının etrafında bulunan komşularının uyguladığı kimyasallardan bulaşma olması
- Müteşebbisin organik olmayan ürünleri organik olarak satmaya çalışması
- Organik tarımın yanlış anlaşılması ve hiçbir şey yapılmayan tarım şeklinde anlaşılması
- Etiketleme kurallarına uygun hareket etmemesi

3.5.Organik Tarımda Sertifikasyon

Kontrol ve sertifikasyon, Organik tarımın önemli basamaklarından biridir. İç ve dış piyasalarda bir ürünün organik olarak satılabilmesi için "Organik Ürün Sertifikasına" sahip olması gerekmektedir. Sertifika sistemi ürünlerin organik standartlara göre üretildiğinin, işlendiğinin ve paketlendiğinin garantisidir.
Kontrol ve sertifikasyon kuruluşları bağımsız olmalı, üretim ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmamalı, ticaret yapmamalı ve danışmanlık hizmeti vermemelidir.
Ülkemizde Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'ndan yetki belgesi almış 11 kontrol kuruluşu bulunmaktadır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilen Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon kuruluşları **ANADOLU, BCS, CERES, ECOCERT-SA, EKO-TAR, ETKO, ICEA, IMO, ORSER, CU-SKAL ve TÜRKGAP**'tır.

4. NEDEN NAR?

Son yıllarda yetiştirme tekniği, gıda teknolojisi, depolama ve taşıma alanlarında görülen gelişmeler sonucu daha çok tanınan, yetiştiriciliğine ilgi duyulan bir meyve durumuna gelen nar, günümüzde AIDS için kullanılan yiyecekler sınıfına alınmış ve Japon patentli ilaçlarda yer alan 9 bitkiden biri olmuştur. Narın içerdiği flavanoidlerin güçlü bir antioksidant olduğu belirlenmiştir. Yine, nar meyve suyu ve yağının ömrü uzattığı, kalp hastalıkları ile kanseri önlediği bildirilmiştir.

Geniş bir adaptasyon yeteneği olan narın ihracatı da değişik ürün arayışı içinde olan ülkemizde, son yıllarda büyük artış göstererek % 332'lere kadar ulaşmıştır. Önemli nar üreticisi ve ihracatçısı ülkelerden olan Türkiye'nin 50 ilinde nar yetiştirilebilmektedir. Ancak 1 milyon ton dünya nar üretiminin 650 bin tonunun İran'da yapıldığı düşünüldüğünde, ülkemizin ne kadar gerilerde olduğu görülmektedir.

En fazla nar ihracatı yaptığımız ülkeler ise Almanya, Rusya Federasyonu, Hollanda ve Ukrayna olup, Avrupa ülkelerine yapılan ihracat miktarı da giderek artmaktadır. Dış pazarda bir "Türk Narı" imajı yerleşmektedir. Ülkemiz uluslararası alanda nar konusunda bu önceliği yakalamıştır ve bu avantajını çeşitli alanlardaki gayretleriyle korumalı ve geliştirmelidir.

Narın anavatanları arasında bulunan ülkemizin, uluslararası platformda hak ettiği önceliği yakalayabilmesi için nar konusunda çok eksik olan çalışmaların bir an önce yapılarak üreticiye aktarılması gerekmektedir. Birçok tarımsal ürün için geçerli olduğu gibi, nar üretiminde de kaliteli ve bol ürün alabilmek için tüm tarımsal işlemlerin en iyi ve uygun şekilde yapılmasının yanı sıra, yetiştiricilik sırasında karşılaşılan zirai mücadele problemlerinin belirlenmesi ve çevre dostu mücadele yöntemlerinin uygulamaya verilmesi zorunludur. Böylece verim ve kalitenin yanında artan üretim doğrultusunda narın endüstriyel kullanımı da artacak, diğer nar üreticisi ülkelerle farklı alanlarda rekabet olanağımız doğacak, artan ihracat miktarı ülke ekonomisine katkılar sağlayacaktır.

Yapılan çalışmalarda, narın C vitamini içerdiği, kalbi koruduğu, şekeri ve kolesterolü düşürerek kanser dahil birçok hastalığa karşı bağışıklık sistemini güçlendirdiğinin tespit edilmesi hem ABD, İngiltere ve Almanya gibi dünyanın birçok ülkesinde hem de ülkemizde nara ilginin artmasına ve alternatif ürünler içerisinde ilk sırayı almasına neden olmuştur. Bu nedenle her geçen gün dikim alanları genişlemektedir. Aynı zamanda, buna paralel olarak da üreticilerin gerek nar yetiştiriciliği ve gerekse bitki sağlığı ile ilgili olarak üniversite, araştırma kurumları ve Tarım Bakanlığımızdan talepleri olmakta, problemlerine çözüm bulunması için dilekçeler intikal etmektedir.

Nar üzerine yapılan uluslararası bilimsel araştırmaların yayınlanmasından sonra, sağlıklı yaşam istek ve arzusunda bulunan meraklılar tarafından nar kıymetlendirilmiştir. Nar ve ürünlerine talep artmış, sanayiciler nar suyu üretmeye, çiftçiler yeni nar bahçesi kurmaya başlamış, fiyatlar da artmıştır.

5. NAR VE DEĞERLENDİRİLME ŞEKİLLERİ

Nar, genellikle taze ve meyve suyu olarak tüketilen, çeşitli ve değerli maddelerin elde edildiği, toprak ve iklim koşulları yönünden çok seçici olmayan bir bitkidir. Nar, kurak iklim koşullarına dayanıklı, farklı toprak yapısına kısa zamanda uyum sağlayabilen ve her yıl düzenli ürün veren bir bitkidir. Dalında uzun süre kalabilmesi ve depoda muhafaza edilebilmesi, pazarlaması için kolaylık sağlar.

Nar, *Punicaceae* familyasının Punica cinsine ait olup, en önemli türü *Punica granatum L.*'dur Punica granatum ismi Orta Çağ'da "pomuni granatum" (çekirdekli elma) teriminden türemiştir. Kültür tarihi M.Ö.3000 yıl öncesine kadar gitmektedir. Anavatanı bazı kaynaklara göre Güney ve Güney-Batı Asya, bazı kaynaklara göre ise İran, Afganistan, Anadolu ve Güney Kafkasya'dır.

Narın kutsal kitaplarda, eski Mısır, Yunan ve Roma efsanelerinde adından söz edilmektedir. Değişik inançlara göre, danelerin bolluğu; bazen bir toplumu, bazen bereketi, kırmızı rengi ise, bazen kan ve vahşeti bazen ateşi temsil etmiştir. Bazı toplumlar tarafından; cennet meyvesi olarak bilinmektedir ve "nar yemenin insanı endişe, huzursuzluk, kin ve kıskançlık duygusundan koruyacağı", "bir narı, danelerini yere düşürmeden yiyebilenin cennete gideceği" gibi inanışlar insanlar arasında yaygındır. Nar, yetiştirilemeyen Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde "doğunun esrarlı, büyülü havasını yansıtan egzotik bir meyve" olarak bilinmekte ve son yıllarda yeni yeni tanınmaktadır.

Ülkemiz, narın yetiştirilme sınırları içinde olması nedeniyle büyük ölçüde çeşit ve form zenginliği göstermektedir. Ülkemizin 2006 yılı toplam nar üretimi 60 bin tonu geçmiştir ve dünyada en fazla nar üreten ülkedir. İstatistik verilere göre başta Akdeniz, Ege ve Güneydoğu olmak üzere Türkiye'nin 50 ilinde nar üretimi yapılmaktadır.

Nar, son yıllarda meyve yetiştirme tekniğinde, gıda teknolojisinde depolama ve taşıma alanlarında görülen önemli gelişmeler sonucu daha fazla tanınan, üretimi, tüketimi ve ticareti yıldan yıla artan bir meyve durumuna gelmektedir. Nar meyvesi ve bitkisinden çok çeşitli ve değerli maddelerin (ilaç, boya, mürekkep, yağ, hayvan yemi, tanen, pektin, sirke, sitrik asit vb) elde edilebilmesi bu meyvenin ileri ki yıllarda önemli bir endüstri bitkisi de olacağı izlenimini vermektedir.

Nar, yurdumuzda genellikle sofralık olarak taze tüketilmektedir. Narın taze olarak tüketiminin en büyük olumsuz yönü, yenmesindeki zahmetten ve çekirdeklerinin genellikle iri ve sert olmasından kaynaklanmaktadır. Bu olumsuzluklardan kurtulmak ve sofralık olarak tüketilmeyen kırmızı ve ekşi çeşitleri değerlendirmek için Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birçok yöresinde evlerde nar ekşisi veya nar pekmezi denilen konsantre üretilmektedir. Bu konsantre çorba, salata ve özel yemeklerde (lahmacun, kısır, köfte, vb.) kullanılmaktadır. Bununla birlikte, narın meyve suyu, gazlı meşrubat ve şekerleme ürünlerine veya danenin kurutulmasıyla kuru nar tanesine işlenebileceği belirtilmektedir.

Halpazarında Nar Satışı

Geleneksel Nar Ekşisi Yapımı

6. NAR YETİŞTİRİCİLİĞİ VE MÜCADELE YÖNTEMLERİ*

6.1.Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Hastalık ve zararlılarla mücadelede en dikkate alınması gereken zararlı Harnup Güvesidir. Ziyaret ettiğimiz köylerdeki çiftçi eğitimlerimizde, "Harnup Güvesi'nin" (Ectomyelois ceratoniae Zell.) birçok meyvede zarar yapan polifag bir böcek olduğunu, nar meyvesini kurtlandırarak, meyvelerin çürümesine ve pazar değerinin düşmesine neden olduğunu belirttik. Zararlının, yumurtalarını meyvelere ben düşme döneminde, özellikle güneş gören meyvelerin taç kısmına (kaliksine) genellikle tek tek bıraktığını ifade ettik. Eğitimlerimize katılan çiftçilerimize, uygulamalı olarak bir bahçedeki nar meyveleri üzerindeki harnup güvesi yumurtalarını, lup kullanarak gösterdik.

Nar bahçesi içerisinde harnup güvesine konukçuluk yapacak diğer bitkilerin yetiştirilmemesi gerektiğini, gerek bir önceki yıldan kalan gerekse yeni sezonda oluşmuş ve zarar görerek yere düşmüş olan meyvelerin elle toplanarak imha edilmesi gerektiğini söyledik. Ağaç üzerinde kalan veya yere dökülen meyvelerin mutlaka toplanması gerektiğini, toplanan meyvelerin ya derine gömülmesi ya da bahçe dışında yakılması gerektiğini vurguladık.

Harnup güvesi ile organik nar yetiştiriciliğinde, biyolojik mücadele yönteminin rahatlıkla kullanılabildiğini ve bu amaçla Bacillus thuringiensis'li preparatların haziran son haftasından itibaren 10-15 gün arayla ve en az 3-4 kez olmak üzere kaplama olarak ve özellikle meyveler iyice ıslanacak şekilde ilaçlama yapılması gerektiğini izah ettik. Çiftçilere, içeriğinde Bacillus thuringiensis bulunan ilaçların dağıtımını yaparak, bu ilaçların uygulama dozlarını ve nasıl hazırlanacağını bizzat gösterdik.

Harnup güvesinin meyveler üzerine bırakmış olduğu yumurtaları çiftçilere mercekle (lupla) gösterdiğimizde, ilk davranışlarında oldukça şaşırdılar. Ağaçlar üzerindeki meyvelerine bu yumurtadan çıkan böceğin zarar verdiğini, aynı böceğin yumurtasının bu olduğu iyice öğrenmiş oldular. Bundan sonra bahçelerindeki meyveler üzerindeki harnup güvesi yumurtalarını arayacaklarını ve ilk gördüklerinde de ticari isimleri farklı, fakat içerisinde aynı etkili madde olan organik ilaçlarla gerekli mücadeleyi zamanında ve uygun dozda yapacaklarını belirttiler.

Nar yetiştiricisi çiftçilerimizin, bundan sonra ağaç üzerinde kalan kurtlanmış, çürümüş veya yere düşmüş tüm meyveleri toplayıp imha etmeleri gerektiğini öğrenmiş olmaları, vermiş olduğumuz bu eğitim çalışmasının başarılarından birisi olmuştur.

Harnup Güvesi ve Yaprak Bitinin Meyveye Verdiği Zararlar

6.2. Bahçelerin ve Ağaçların Son Durumları:

Eğitim çalışmaları için ziyaret ettiğimiz üretici bahçelerindeki genel durumun, ilk eğitim çalışmalarına başladığımız günlere göre oldukça düzgün olduğunu gördük. Nar bahçelerinde ağaç altlarından çıkan dip sürgünlerinin temizlenmiş, ağaç gövdelerinden çıkan obur dalların bazı bahçelerde çok iyi şekilde temizlenmiş olduğunu gözlemledik. Nar üreticilerinin, aynı zamanda bazı sebze türleri yetiştiriciliği ile uğraştıkları için, bir kısım üreticilerin henüz dip sürgünlerini ve obur dalları almamış olduğunu da gördük.

Daha önceki eğitim çalışmalarımızda, dip sürgünlerinin ve obur dalların, bitkilerin besin maddesini ve suyunu boşu boşuna harcadığını, bu nedenle biri budama döneminde ve birisi de yıl ortasında (haziran-temmuz aylarında) alınması gerektiğini söylemiştik. Eğitimlerimize katılan çoğu çiftçilerimizin söylediklerimizi aynen uygulamış olmaları bizleri oldukça mutlu etti. Ancak, yaz ayları içerisinde de bahçelerdeki dip sürgünlerinin ve obur dalların en azından bir kısmının alınması gerektiği konusunda tüm çiftçilerimizin bunu mutlaka yapılması gerekli bir uygulama şeklinde benimsemelerine kadar, gerekli eğitim ve uygulama çalışmalarının sürdürülmesi gerekmektedir.

Nar yetiştiricilerinin budama tekniği konularında en az bir yıl daha eğitilmelerinde yarar olduğunu düşünüyoruz. Bahçelerinde yetiştirmiş oldukları farklı çeşitlerin, değişik taç gelişimi göstermeleri nedeniyle, eğitim çalışmalarına katılan üreticilere, genel ve özel nar budaması eğitiminin sürdürülmesi, bu işlemin her köyde mutlaka uygulamalı olarak yapılması uygun olacaktır.

Ağaçlar üzerinde gözlemlenen bazı bitki besin elementi eksikliklerinde, organik nar yetiştiriciliğine uygun gübre önerilerimizin, üreticilerin gelir seviyesi oldukça düşük olması nedeniyle çok fazla dikkate alınmadığını fark ettik. Bu bakımdan, organik yetiştiricilikte kullanılabilecek gübre yardımı olmadığı takdirde, yörede oldukça bol bulunan hayvan gübresine dayalı tek bir gübreleme biçimi olacağını da vurgulamak isteriz. Büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğiyle uğraşan yöre köylülerinin pek çoğunun, ahırdan çıkarttıkları hayvan gübrelerini, yanmamış bir şekilde nar ve sebze bahçelerine taşıdıklarını gözlemledik. Yanmış gübrenin yararları konusunda ve organik gübreler konusunda üreticilere verilecek olan eğitimlerin de proje kapsamında sürdürülmesi yararlı olacaktır. Siverek'e bağlı bu köylerdeki doğru tarımsal uygulamaların, tüm yöredeki nar üreticilerine de zincirleme şeklinde ulaşacağını göz önüne alarak, kırsal alandaki bu köylülerin; budama ve ilaçlama aletleri, organik tarım kapsamında kullanılabilen ilaçlar ve gübreler konusunda desteğe ihtiyaçları olduğunu düşünüyoruz.

Birkaç yıldan bu yana yörede vermiş olduğumuz organik nar yetiştiriciliği eğitimlerinin sürdürebilir olması için, projenin en az 1-2 yıl daha devamının yararlı olacağını, gözden kaçan bazı hususların ve eksikliğini gördüğümüz uygulamaların üreticilere tam anlamıyla benimsetilmelerinde büyük yararı olacaktır.

* Prof. Dr. M.Ertuğrul GÜLDÜR & Yrd. Doç. Dr. Ali İKİNCİ

Bahçelerden Değişik Görüntüler

7. GAPEKODER'İN UYGULADIĞI AB KIRSAL KALKINMA PROJESİ FAALİYETLERİ

AB Kırsal Kalkınma Programı kapsamında derneğimizin yürüttüğü Organik Tarım projesinde gerçekleştirilen faaliyetler; çiftçi - proje personelinin eğitimi, teknik faaliyetler ve sertifikasyon işlemleri olarak ana başlıklar altında özetlenmiştir.

DÜN
BUGÜN

Çiftçi Örgütlenme Eğitimi

Organik Tarım ve Uygulamaları Eğitimi

Yabancı Otlarla Mücadele ve Tarımsal Atıkların Değerlendirilmesi Eğitimi

Organik Tarımda Hastalık & Zararlıların Takibi ve Organik İlaçlarla Mücadele

Budama Bozukluklarının Giderilmesi ve Düzenli Taç Oluşumunun Gösterilmesi

Organik Narda Toprak İşleme ve Yeşil Gübreleme Etkinliği (Divan Köyü)

Organik Narda Toprak İşleme ve Yeşil Gübreleme Etkinliği (Narlıkaya Köyü)

Organik Sertifikasyon Çalışmaları ve Aldığımız Organik Geçiş Sertifika Belgesi

7.1. Çiftçi Eğitimleri

- Çiftçilerin Örgütlü Çalışmalarının, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Alanda Kazançları
- Tarımsal Kooperatifçilik
- Organik Tarımda Zararlılarla Mücadele
- Nar Bahçeleri ve Üzüm Bağlarında Organik Bitki Koruma Eğitimi
- Nar ve Üzüm Yetiştiriciliği ve Sorunları
- Sertifikasyon Bildirimi Eğitimi
- Organik Tarım ve Organik Tarımda Sertifikasyon
- Yeşil gübreleme, Fiğ Ekimi ve Tarımsal Atıkların Değerlendirilmesi
- Organik Tarım ve Uygulamaları
- Budama Bozukluklarının Giderilmesi ve Düzenli Taç Oluşumunun Gösterilmesi
- Hastalıklar Açısından Belirli Preparatların Kullanımı ve Kültürel Mücadelenin Esasları
- Bahçe Tesisinde Dikkat Edilecek Hususlar, Nar'ın Çelikle Çoğaltılması ve Çeliklerin Nasıl Alınacağı ve Aşılama
- Zararlı ve Hastalıkların Tespiti ve Alınması Gereken Önlemleri
- Organik Tarımda, Hastalık ve Zararlıların Takibi

Bu eğitimler proje koordinatörümüz Ecz. Medet ABBASOĞLU başkanlığında aşağıdaki uzmanlarımız ve bilim adamlarımız tarafından verilmiştir:

Prof. Dr. M. Ertuğrul GÜLDÜR
Prof. Dr. Bahri KARLI
Doç. Dr. Sadettin GÜRSÖZ
Yrd. Doç. Dr. Ali İKİNCİ
Yrd. Doç. Dr. Hasan VARDİN
Zir. Yük. Müh. Müslüm COŞKUN
Zir. Yük. Müh. Şehnaz ÇAKAR
Zir. Müh. Fatih AKSOY
Zir. Müh. A. Serkan KÖRAN
Zir. Müh. Ferhat ŞEKER
Zir. Müh. Ali ZELAN
Uzm. Muharrem KARAKUŞ (Çiftçi Örgütlenme Uzmanı-Kırsal Kalkınma TDE)

Toprak Analizi İçin Toprak Örneği Alınması

7.2. Teknik Faaliyetler

Arazinin hazırlığı amacıyla Ergen, Divan, Baki ve Yapraklı köylerinde kurulacak olan **120 dekar** nar bahçesi tesisi için arazi hazırlığı planlanan zamanda tamamlandı.

Toprak analizinin, toprak yapısı belirlenerek uygulanacak gübrenin tayininde ve diğer zirai faaliyetler üzerine belirleyici olacağından; proje kapsamındaki tüm köylerden toprak örnekleri alınarak GAP toprak ve su araştırma enstitüsünde analizleri yapıldı. Bölgede ilk defa yapılan bu toprak analizleri diğer çiftçilere de örnek oluşturmuştur. Sonraki dönemlerde artan sayıda çiftçiler toprak analizi yapmaya başlamışlardır.

Arazi hazırlığı için yapılan dokümantasyon çalışmaları sayesinde tapu kayıt bilgileri yeniden düzenlenerek çiftçiler kayıt altına alındılar.

Anlaşma yapılan sertifikasyon kuruluşu ETKO'nun temsilcileri ile proje kapsamındaki köylerden Ergen, Divan, Narlıkaya ve Yapraklı köylerinde yaptıkları eğitim ve kontrol çalışmaları sonucunda 50 üreticiye ait 569,8 da alanda yetiştirilen narlar geçiş organik sertifikalarını almaları sağlandı.

Damla Sulama Sisteminin Kurulması
ve
Fidan Dikim Öncesi Arazi Hazırlığı

7.2.1.Arazide Uygulamalı Eğitim ve Demostrasyonlar

Dernek katkıları ile sonbaharda Ergen ve Yapraklı köylerine 8500 adet nar fidanı dikim poşeti dağıtıldı ve çiftçilerin bu poşetlerde fidan yetiştirebilmeleri için gerekli eğitim uzmanlarımız tarafından verildi. Çiftçiler kendi imkanları ile toplam 100 dekar alana hazırladıkları tüplü nar fidanlarını ilkbaharda dernek teknik destek ekibinin kontrolünde dikmişlerdir. 20 dekar alanda çeşit denemesi amacıyla 2500 adet Hicaz narı dağıtılarak dikilmesi sağlandı.

Proje kapsamındaki bölgede proje faaliyeti sonucunda kurulan nar bahçelerine toplam 11.000 nar fidanı dikilmiştir. 2008 yılından sonra bu fidanlardan nar meyvesi hasat edilmeye başlanacaktır. Bu dikilen fidanlardan esas verim döneminde ortalama ağaç başına 50 kg'ın üzerinde ürün alınacağı beklenmektedir.

Proje kapsamındaki yararlanıcılara 12.04.2007 tarihinde 100 kg/da olarak toplam 12.000 kg Organik Gübre, 50 kg/da olarak toplam 6.000 kg Organik Kompost, Organik ilaç (Bioinsectisit, Fungusit) ve Orgaik katı-sıvı ilaç teslim edilmiştir. Teslim edilen toprak düzenleyiciler belirli miktarda önerdiğimiz Hayvan Gübresi ile birlikte toprağa uygulanmıştır.

Uzmanlarca 2007 Şubat ayında proje kapsamındaki köylerde çiftçilerimize seri şekilde budama eğitimleri uygulamalı olarak verildi. Çiftçilerimizin budama eğitimini ilk defa almaları, katılımları ve eğitimleri benimseyip uygulamaları çiftçileri olduğu kadar bizleri de çok sevindirmiştir. Nar yetiştiricilerinin budama tekniği konularında en az bir yıl daha eğitilmelerinde yarar olduğunu düşünüyoruz. Bahçelerinde yetiştirmiş oldukları farklı çeşitlerin, değişik taç gelişimi göstermeleri nedeniyle, eğitim çalışmalarına katılan üreticilere, genel ve özel nar budaması eğitiminin sürdürülmesi, bu işlemin her köyde mutlaka uygulamalı olarak yapılması uygun olacaktır.

Nar Fidanı Dağıtımı

Demostrasyon Nar Bahçesi

İlk Çiçek

Proje kapsamında Ergen köyündeki 86 da nar tesisinde damla sulama sisteminin kurulumu Mayıs ayında (2007) çalışır vaziyette teslim edilmiştir. Siverek Belediyesinden Paletli iş makineleri temin edilerek gerekli hazırlıkların yapılmasıyla Yapraklı köyünde 14 da alan Haziran ayında (2007) çalışır vaziyette teslim edilmiştir. Zeyilname sonrası bitirilmesi planlanan Ergen köyünde 7740 m^2 ve Divan (Baki mevkii) 12260 m^2 olmak üzere toplam 20.000 m^2 **(20 da)** alan çalışır vaziyette yararlanıcılara teslim edilmiştir.

2006 yılı hasat döneminde proje kapsamında yapılan çalışmalar sonuçlarını vermeye başladı. Gerek derneğimizin görünürlük ve sertifikasyon çalışmaları, gerekse basında projemizle ilgili çıkan haberler neticesinde nar fiyatlarında yaşanan patlama çiftçilerin yüzünü güldürdü. Hasat edilen sanayi narının tamamı ilk defa meyve suyu fabrikaları tarafından nar hal'e inmeden direkt bahçeden alındı. Bu sayede sofralık narın fiyatları üç katına çıktı.

11 Temmuz 2007 tarihinde, GİDEM'in katkılarıyla AGROECO Danışmanlık firmasından Peter Brul ile pazarlama konularını görüşmek üzere GİDEM ofisinde bir araya gelindi. Projeden elde edilecek rekoltenin düşük görüldüğü ancak ilk organik Nar oluşu açısından önemli olduğu, olaya günlük değil de stratejik bir planlamayla bakılması gerektiği karara bağlandı.

7.2.2.Gap Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibi Denetimleri

24.03.2007 tarihinde Siverek ilçesinde Projenin sürdürülebilirliği açısından; "Çiftçilerin Örgütlü Çalışmalarının, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel alanda kazançları" konulu eğitimi, Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibinden Çiftçi Örgütleme Uzmanı Sayın Muharrem Karakuş tarafından verildi. Bu eğitimlerin amacı; çiftçilerimiz arasında sosyal ve ekonomik bağın güçlendirilmesi, örgütlenme bilincinin oluşması ve yayılması, pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasıdır. Bu amaçları gerçekleştirmek için proje kapsamındaki köylerden 6 Önder çiftçi seçilerek PROJE KURULU oluşturuldu. Bu yapı altında, çiftçilerin örgütlenmesini sağlanarak Kooperatifleşmeye ilk adım atılmıştır. Kurul ile mutat toplantılar yapılarak projenin gelişmesi ile ilgili bilgiler alınmakta ve proje kapsamındaki mevcut narların pazarlanması hedeflenmektedir.

25 Mayıs 2007 tarihinde, GAP Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibinden; uzmanlar Hatice AKIN, Fethiye ÖZBERK ve Zevaiddin ÖZCAN teknik incelemeler yaptılar. Özellikle Divan köyünde (Baki mevkii) proje uygulamasının ailece benimsenmiş olması çok olumlu karşılandı. Projenin başarısı için Proje Kurulunun etkili çalışması gerektiği vurgulandı.

TDE Denetimi

Çiftçi Örgütleme Çalışmaları

7.3. Hizmet İçi Eğitim

24-25 Şubat 2007 tarihlerinde, İzmir-Bornova'da ETKO Sertifikasyon Firmasınca düzenlenen, Projemizdeki Çiftçilerimizin Organik Tarımda etkili olarak takibi için gerekli olan, "EUREPGAP" ve "Organik Tarım Kontrol Sertifikasyonu" eğitimine Zirai Danışmanımız Zir.Müh. A.Serkan KÖRAN katılmıştır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresince Kırsal Kalkınma Projesi kapsamında; 14-15 Mart 2007 tarihlerinde düzenlenen "Proje Yönetiminde İletişim Stratejileri" eğitimi ve 20-21 Mart 2007 tarihleri arasında tarafından "Proje Yöneticileri İçin Örgütlenme Yaklaşımı" konulu eğitime Proje koordinatörümüz Medet ABBASOĞLU katılmıştır.

20-21 Mart 2007 tarihlerinde Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibinden Çiftçi Örgütlenme Uzmanı Muharrem Karakuş tarafından "Proje Yönetimi İçin Örgütlenme Yaklaşımı" adlı eğitimi proje koordinatörü Medet Abbasoğlu katılmıştır.

28-30 Mart 2007 tarihinde, Bölgesel Çevre Merkezi REC Türkiye tarafından düzenlenen "Proje Döngüsü Eğitimi"ne Zirai Danışmanımız Zir.Müh. A.Serkan KÖRAN' ın katılımları sağlanmıştır.

18 Mayıs 2007 tarihinde, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Avrupa Birliği konularında vatandaşlarımızı bilgilendirmek ve bilinçlendirmek için düzenlenen panel, Siverek Kaymakamlığı Başkanlığında; Siverek'i Vilayet Yapma ve Kalkındırma Derneği, Şanlıurfa Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Fırat'ın Sesi Siverek'in Gazetesi ve Derneğimiz GAPEKODER'in desteği ile düzenlenmiştir. Katkılarından dolayı Derneğimize Siverek Kaymakamlığı tarafından plaket verilerek onurlandırılmıştır.

9-13 Temmuz 2007 tarihlerinde, Gidem'in düzenlediği "AB Normlarında Proje Hazırlama ve Yönetimi" eğitimi kısa dönemli uzmanımız Ziraat Yüksek Mühendisi Şehnaz Çakar'ın alması sağlanmıştır.

4-14 Haziran tarihlerinde, Proje Koordinatörümüz Medet ABBASOĞLU, GAP Kırsal Programı tarafından düzenlenen Fransa teknik gezine katıldı. Bilgi bakımından güzel sayılabilecek teknik bir gezi eğitimi oldu. Teşkilatlanma, üretim, pazarlama ve örgütlenme konusunda yol gösterici izlenimler edinildi. Proje gruplarımız arasında daha sıkı bağlar kurulmasına vesile oldu. Gezinin diğer olumlu bir yönü ise, Fransa'da tanıştığımız kooperatif, ziraat odası, dernek, meslek lisesi gibi kuruluşlar ile ortak projelerde bilgi alışverişinin gerçekleştirilme imkanının sağlanabilmesidir.

25 Temmuz 2007 tarihinde Ergen köyünde derneğimizce düzenlenen "Yararlanıcılara Zirai Alet & Ekipman Dağıtımı Etkinliği"ne; Siverek Kaymakamlığı, GAP BKİ Temsilcileri, Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibi, Siverek Ticaret ve Sanayi Odası, Tarım İl Müdürlüğü Organik Tarım Birimi, Siverek Kamu Kurum ve Kuruluş Temsilcileri ve Proje Kapsamındaki Çiftçiler katıldı. Bu proje sayesinde bölgedeki çiftçilerin ilk defa zirai aletle tanışması sağlanarak daha sıkı bağlar oluşturuldu. Basının büyük ilgisi, derneğimiz ve projemizin daha iyi tanıtılmasına vesile oldu.

Fransa Teknik Gezisi

Zirai Alet & Ekipman Dağıtımı Etkinliği

8. KURUMLAR ARASI İŞBİRLİKLERİMİZ

GAP GİDEM ve GAP BKİ:

Başbakanlık GAP Bölgesel Kalkınma İdaresi (GAP BKİ), Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü ve GİDEM ile işbirliğimiz devam ediyor. Projenin sürdürülebilirliği, pazarlama ve eğitim konusunda projemize destekleri devam etmektedir. Şanlıurfa GAP-GİDEM in faaliyetleri Kasım 2007 tarihinden sonra derneğimizce sürdürülebilmesi için iyi niyet anlaşması imzalanmıştır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Müdürlüğüne Katkılarından Dolayı Teşekkür Plaketi

ŞANLIURFA'DA "ORGANİK TARIM" KONULU KONFERANSLAR DÜZENLENDİ

GAP-GİDEM faaliyetleri çerçevesinde 7 Aralık 2006 tarihinde Şanlıurfa'da "Organik Tarım" konulu konferans düzenlenmiştir. Bu konferansa Şanlıurfa Valisi Yusuf YAVAŞCAN, GAP BKİ Başkanı Muammer Yaşar ÖZGÜL, Harran Üniversitesi Rektörü Uğur BÜYÜKBURÇ, TÜGEM Genel Müdürü Dr. Hüseyin VELİOĞLU, KOSGEB Başkan Başdanışmanı Halil ÖZGÖKÇE, AB Türkiye Delegasyonundan Mustafa FAZLIOĞLU ile çeşitli yerel STK ve oda temsilcileri de iştirak etmiştir.

Şanlıurfa GAP-GİDEM Ofis Koordinatörü M. Murat CANDEMİR, Şanlıurfa civarında organik tarım kümelenme potansiyeli üzerine bir sunuş yapmıştır. TÜGEM Alternatif Ürünler Daire Başkanı A. Müfit ENGİZ, organik tarım konusundaki mevzuat, politika ve stratejilerinin anlatıldığı bir sunum yapmıştır. RAPUNZEL Organik Tarım Ltd. Genel Müdürü Atila ERTEM, Dünyada ve Türkiye'de organik tarım ve başarı kriterleri konusunda sunuş yapmıştır. Öğlenden sonraki oturumda ise TÜGEM Genel Müdürü Dr. Hüseyin VELİOĞLU, "Organik Tarım ve GAP Bölgesinin Rekabet Gücü" konulu paneli yönetmiştir. Panele, GAP BKİ Başkanlığından Ekonomik Kalkınma ve Girişimcilik Genel Koordinatörü Ahmet Zahir ERKAN, GAP Ekolojik Tarım Derneği Başkanı Medet ABBASOĞLU, Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği Başkanı Prof. Dr. Ahmet ALTINDİŞLİ, Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği Başkanı Ahmet TİRYAKİOĞLU ve Uludağ Eko. Tar. Ürün A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Selim ULUDAĞ panelist olarak katılmışlardır.

24-28 Eylül tarihleri arasında Şanlıurfa GAP GİDEM ile işbirliği içerisinde çeşitli kamu, özel ve STK temsilcilerine yönelik olarak "Organik Tarım Eğitimi" düzenlenmiştir.

19 Mayıs 2007, Şanlıurfa GAP GİDEM projesi çerçevesince yürütülen "Organik Tarım Kümelenme Toplantısı"na Dernek Başkanımız Panelist olarak katılmıştır.

GİDEM ve GapEkoDer İşbirliğiyle Düzenlenen Konferanslar

Siverek Kaymakamlığı:

Siverek Kaymakamlığının her zaman yakın ilgi ve desteğini alarak;

-21 Kasım 2006 tarihinde Siverek Kaymakamlığının katkıları ile "Siverek I.Nar Şenliği" düzenlenmiştir.

-Siverek kamu kurum ve kuruluşları proje ile ilgili çalışmalarımızda destek olmuşlar, ilçe tarım uzmanlarının teknik olarak projeye katkıları sağlanmıştır.

-18 Mayıs 2007 tarihinde Siverek Kaymakamlığı başkanlığında sivil toplum kuruluşları ve derneğimizin katkılarıyla GAP ve AB Konulu Panel düzenlenmiştir.

- Proje kapsamındaki ihtiyaç sahibi 18 çiftçiye kaymakamlıkça destek olunmuştur. 30-31 Temmuz 2007 tarihlerinde, proje kurulu üyeleriyle toplanılarak projenin % 10 katkı payı karşılanmasında destekleri alınmıştır. Katkı payının önemli bir bölümünü karşılayarak, projenin devamı açısından gerek çiftçiler arasında gerekse dernekle kurumlar arasında bir katılımcılık örneği oldu.

Zirai Alet & Ekipman Dağıtımı

Dernek Başkanımız Tarafından Siverek Kaymakamına Verilen Teşekkür Plaketi

Projeye Katkılarından Dolayı Siverek Kaymakamına Teşekkür Ziyareti

Harran Üniversitesi:

Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Kırsal Kalkınma Projemize her konuda ve her aşamada desteklerini sunmuşlardır. Özellikle Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma ve Gıda Mühendisliği Bölümü öğretim üyeleri projenin hazırlanması, uygulanması ve özellikle saha eğitimlerinde yoğun gayret ve özveri ile çalışarak projenin gerçekleşmesinde büyük pay sahibidirler. Derneğimiz-Üniversite işbirliğimizin gelecekte de devam edeceği ve bölge tarımına önemli katkılar sağlayacağımız görüş ve düşüncesindeyiz.

Köy Muhtarları:

Projenin uygulanmasında yararlanıcılarla aramızdaki iletişim problemlerinde bize yardımları olmuştur. Proje kapsamı dışındaki köy muhtarları da projeye katılım talebinde bulunmuşlardır.

Köy Cami İmamları:

Eğitim toplantılarına katılımların yüksek olması için çaba sarf etmişlerdir. Ayrıca yararlanıcılarla olan iletişimde yardımcı olmuşlardır.

GAP Toprak ve Su Araştırma Enstitüsü:

Enstitü müdürlüğü ve özellikle teknik uzmanları projemize destek sağlamışlardır.

GAP Toprak ve Su Araştırma Enstitüsünden Camii Bahçesinde Teknik Yardım

Köy Muhtarı ve Cami İmamının Katkılarıyla Camii Avlusunda Üretici Anlaşmaları

9. PROJEMİZİN ÇİFTÇİLERİMİZE VE BÖLGEMİZE KATKILARI

	Kısa Dönemde
Doğrudan Etkiler	-Narın Gap bölgesi için önemli bir tarımsal ürün olduğu belirlenmiştir. -Narın bölgede konvansiyonel olarak üretiminin yanında organik olarakta üretilebileceği tespit edilmiştir. -Medyada Organik Tarım konusunda ilgi ve kapsam artışı. -Organik Tarım farkındalığı arttı. -Organik yetiştiriciliğin temelinde, organik fidan üretimi de önemlidir. Projeyle, çiftçilere kendi fidanlarını nasıl üretebilecekleri ve en ideal nar bahçesi tesisi konusunda da eğitim verilmiştir. -Organik tarım amaçlı yürütülen projede, projeye katılan tüm çitçilere damlama sulama sistemin yararları anlatılarak birçok çiftçinin bahçesine, projeden ayrılan ödeneklerle damla sulama sistemi kurulmuştur. Modern tarım aletleri ile tanışmaları sağlanarak kullanımları konusunda bilgilendiler. -Gerek damlama sulamayla gerekse salma sulama sistemiyle, nar bitkisinin en ideal su isteği, sulama zamanı ve sulama aralıkları konusunda da eğitim çalışmaları yapılmıştır. -Organik tarımda özellikle çok önemli olan hayvan gübresinin yakacak (tezek) olarak değil de, doğrudan meyve ve sebze yetiştiriciliğinde kullanılmasının sağlayacağı yararlı etkileri de uygulamalı olarak izah edilmiştir.
Dolaylı Etkiler	-Dernek tanıtımı ve etkinliği artmıştır. -Benzer projelerin Güneydoğu Anadolu bölgesinde de uygulanabileceği kanıtlanmıştır. -Benzer projeler hazırlayabilecek insan kaynağı oluşmuştur. -AB kaynaklarının bölgede tanıtımı ve etkinliği sağlanmıştır. -Bölge üreticilerine AB standartlarında üretim ve meyve hasadı konularında güncel bilgiler verilmiştir. -Bölge çiftçisine uzman hocalar tarafından verilen teknik eğitimler yararlı olduğu gibi, bundan sonraki yıllarda da bu uzman hocalarla bilgi alışverişi kurmalarını ve irtibatlarını sağlamaları konusunda özgüvenlerini artırmıştır. -Başka ürünlerde de organik yetiştiriciliğe bir türlü cesaret edip, başlayamayan öteki üreticiler için de, bu proje olumlu anlamda bir rekabet ortamı yaratmıştır. -Genellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliğiyle de uğraşan proje kapsamındaki köylerde yaşayan vatandaşların, hayvan gübrelerini tarımsal alanlarda nasıl ve ne şekilde değerlendirmeleri gerektiği konusunda da bilgilendirilmiştir. -Organik tarımda kullanılan bazı girdilerin nasıl ve ne şekilde temin edileceği verilen eğitimlerle izah edilmiştir. -Organik tarımda yetkilendirilmiş kuruluşların kimler olduğu ve bunlarla nasıl irtibat kuracakları da, verilmiş olan eğitim çalışmalarıyla izah edilmiştir. Yine bu tür konularda yardım alacakları bir derneğin de mevcut olduğu, kendilerinin başka tür bitkilerde de organik tarıma geçişlerinde kendilerini cesaretlendirici etkiler yaratacaktır. -Bölge Çiftçileri kayıt altına alınarak diğer ulusal ve uluslar arası kurum ve kuruluşlar tarafından da tanınmaları sağlandı.

Uzun Dönemde

-Nar bölge ekonomisinin sürdürülebilir sektörü oldu.
-Bölge Organik Nar'da önemli bir destinasyon (marka).
-Medyada ilgi ve kapsam artışı.
-Organik tarım bölge üreticileri tarafından anlaşılmaya ve benimsenmeye başlanmıştır.
-Doğru ve yaygın organik tarım uygulamaları arttı.
-Organik Nar üretimi sürdürülebilir oldu.
-Çok sayıda nitelikli proje uygulaması oldu
-Narın katma değerini arttıran projeler arttı
-AB'den sağlanan finansmanla yürütülen bu proje sayesinde, Şanlıurfa ili ekonomisine parasal kaynak aktarılmıştır.
-Son yıllarda önemi gittikçe artan nar bitkisinin bölgemizde organik olarak yetiştirilebileceği tespit edilerek, bölge tanıtımına katkıları sağlanmıştır. Bu da projenin yürütüldüğü köylerdeki ürünlerin yoğun bir taleple doğrudan bahçeden satın alınmasında önemli rol oynamıştır.
-Üreticilerin, bundan sonraki yıllarda ürünlerini yeterli fiyata satabilmeleri ve organik nar yetiştiriciliğinin sürdürülebilmesinin ancak bir dernek çatısı altında toplanmaları veya kooperatif kurarak birlik yapılarının güçlendirilmesi ile sağlanabileceği verilen eğitimlerle anlaşılmıştır.
-Organik tarımın en önemli çıkış noktası olan insana ve doğaya zarar vermeyen ürün yetiştirmek olduğunu öğrenen üreticiler, bundan sonra doğayı daha iyi koruma konusunda bilinçlenmişlerdir.

-Farklı organik projelere örnek oluşturacaktır,
-Bölgesel proje hazırlama kapasitesine alt yapı sağlayacaktır.
-Projenin kapsamındaki köylerdeki hali hazırda boş olan tarımsal alanların, daha modern şekilde yeni bahçe tesisi için değerlendirilmesi için proje eğitim faaliyetleri yararlı olmuştur. Bu sayede, kırsal alanda yaşayan köylülerin gelir düzeyinin artırılması ve işsizliğin azaltılmasında katkı sağlanmış olacaktır.
-Bölge çiftçisinin sadece proje konusunda değil, öteki bitki türleriyle ilgili yetiştiricilik sorunları konusunda da uzman hocalardan nasıl yararlanacağı konusunda örnek olmuştur.
-Bölgede tarımsal alanların günümüz şartlarında nasıl değerlendirilebileceği, sürdürülebilir bir nar veya öteki bitki üretiminin nasıl yapılacağı konusunda da yararlı olmuştur.
-Öteki üretim dallarında da organik tarım yapmak isteyenler için, organik tarıma başlama öncesi ve sonrasındaki izlenecek adımlar konusunda da, bölgede bulunan çiftçi birlikleri veya dernekleri için de yararlı olduğu gözlenmiştir.
-Projenin basındaki yansımalarıyla, Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nin çok önemli bir nar üretim merkezi olduğu, nar konusunda bir markalaşma yarattığı görülmüştür.
-Projenin bölgeye olan en önemli etkilerinden birisi de, alternatif ürün arayışında olan GAP kapsamındaki illerdeki tüm üreticiler için narın bölgedeki başarılı bir şekilde yetişebilirliği kanıtlanmıştır. Ayrıca; kimyasal gübre ve ilaç kullanmadan, sadece organik kökenli girdilerin kullanılmasıyla da çok kaliteli ve verimli bir ürün yetiştirilebilirliğinin de kanıtı olmuştur.
-Yörede yetiştirilen önemli ürünlerden buğday, pamuk, biber, kırmızı mercimek ve domates tarımında da gelecek yıllarda organik girişimciliğe ivme kazandıracaktır.
-Bölgede belirli alanlar sertifikalandırıldı. Diğer çiftçiler de sertifikalandırma girişiminde bulunarak ilerleyen dönemlerde organik havza oluşması açısından başlangıç oldu.

BASINDA biz

SİVEREK NARI PAZARA İNDİ
Urfa'da organik na
GAP-EKODER'den Siverek'e proje
EĞİTİM GÖNÜLLÜSÜ ZİRAAT MÜHENDİSİ
Kentimizde Nar Şenliği
Siverek'te organik nar yetiştiriciliği
Çiftçiler yerinde denetlen
NARLIKAYA KÖYÜNDE SU ÇİLESİ
Organik nar pazarda

Siverek'te Organik Nar Yetiştiriciliği
Organik narlar piyasada
Siverek'te 8500 nar fidanı
Siverek'te nar şenliği yapıldı
Seminerli
Siverek'te Nar Kampanyası
Siverek'te ilk nar şenliği yapıldı
SİVEREKLİ ÇİFTÇİLERE ÖRGÜTLENME SEMİNERİ
Seddar Yavuz'a teşekkür
Organik Nar üretimi projesi
projesi başarıyla tamamlandı
FIRAT VE KARACADAĞ HAVZASINDA ÇİFTÇİLERE ORGANİK NAR YETİŞTİRİCİLİĞİ ANLATILIYOR
Siverek'te GAP ve AB paneli yapıldı
Siverek'te Nar Şenliği Düzenleniyor...
GAP'da ilk organik nar üretimi yapıldı
Organik nara
SİVEREK'TE AB DESTEKLİ ORGANİK NAR YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPAN ÇİFTÇİLER, UZMANLAR TARAFINDAN KÖYLERİNDE DENETLENİYOR
GAP VE AVRUPA BİRLİĞİ PANELİNE BÜYÜK İLGİ
GAP'ta organik nar üretimi tamam, sıra pazarlamada
koder başarıyla tamamladı

Ekler

Ek.1. Toprak Analizinin Amacı ve Önemi

Toprak analizlerinin amacı topraklarda bulunan bitki besin maddesi miktarlarını tespit etmek suretiyle o topraklarda yetiştirilecek bitkilerin isteği olan gübre cinsini ve miktarını ortaya koymaktır. Bunu bilmek karlı bir gübreleme için esastır. Belli bir tarla toğrağı, bu amaçla kurulmuş laboratuarda kimyasal yollarla analiz edilerek, içerisindeki bitki besin maddeleri miktarları bulunur. Böylece o toprakta yetiştirilecek bitkinin büyümesi ve iyi bir ürün vermesi için hangi besin maddelerinin eksik olduğu tespit edilerek verilmesi gerekli gübre miktarları belirlenir.

Değişik tarlalara ait topraklarda farklı miktarlarda bitki besin maddeleri bulunur. Toprak analizleri sayesinde topraklarda eksik olan ve dolayısı ile bitkilerin büyümesini engelleyen veya sınırlayan bitki besin maddelerinin hangileri olduğu anlaşılır. Böylece de çiftçiye, gübre için sarf ettiği paradan en çok yararı sağlaması için yardım edilmiş olur. Toprak analizleri ile çiftçi, yetiştireceği bitkinin gelişebilmesi için gerekli olan bitki besin maddeleri kombinasyonunu oluşturma şansına sahip olur. Bu yolla analiz sonuçlarına dayalı olmayan bir gübreleme programının sebep olabileceği yanlışlıkların önüne geçer.

Toprak analizi yapılmadan tarlaya gübre verilirse şu mahzurla ortaya çıkabilir:

-Toprağa gereginden fazla veya az gübre verilebilir.

-Tarlaya gereğinden fazla gübre kullanıldığında ürünün kalitesi bozulduğu gibi miktarı da azalabilir. Aynı zamanda maliyeti arttırıcı gereksiz masraflara da yol açılmış olur.

-Gereginden az gübre kullanıldığında ise istenilen düzeyde ürün artışı sağlanamadığı gibi çoğu kez kullanılan gübrenin masrafı dahi karşılanamaz.

-Toprağa yanlış cins gübre verilebilir.

-Tarlaya yanlış cins gübrenin uygulanması sonunda, üründe artış yerine bazen bir azalma dahi görülebilir.

-Bitki yatabilir veya kuruyabilir.

-Ürünün kalitesi ve topragın özellikleri bozulabilir ve ayrıca maliyeti arttırıcı yersiz masraflara da yol açabilir.

-Gübre yanlış bir zaman ve şekilde uygulanabilir; Bu şekilde yapılan bir gübrelemenin ürün artışı üzerindeki etkisi ya az veya hiç olmayabilir.gübrelemeden beklenen yarar sağlanamaz.

Yukarıda belirtilen muhtemel sorunları önlemek için uygun ve ekonomik bir gübrelemenin yapılabilmesi için ekimden önce, tarla toprağının verimlilik yönünden gerekli analizlerin yaptırılması sonunda, yetkili teknik elemanların yapacakları tavsiyelerin tam olarak yerine getirilmesi halinde mümkün olabilmektedir. Ancak, toprak analizlerinden beklenen yararların sağlanabilmesi için analiz edilen toprak örneklerinin usulüne uygun olarak alınmış olmaları gerekir. Usulüne göre alınmamış ve uygun bir şekilde analize hazırlanmamış toprak numunelerinin analizleri, çok hassas bir şekilde ve en ileri yöntemler uygulanarak yapılmış olsalar dahi bir değer taşımazlar.

Laboratuara gelen toprak numunesinin küçük bir kısmı üzerinde yapılan analizlerin sonucu geniş bir alana uyarlanmaktadır. Bu nedenle toprak numunelerinin, alındıkları alanların toprak özelliklerini tam olarak yansıyacak şekilde alınmalarına dikkat edilmelidir.

Toprak numuneleri, alındıkları alanları tam olarak temsil etmiyorlar ise, analiz sonuçlarına dayanarak yapılacak gübreleme tavsiyeleri veya alınacak diğer kültürel tedbirler gerçeğe uymaz ve yanlış uygulamalara yol açabilir.

Topraklarını analiz etmek suretiyle analiz raporunda belirtilen gübreleme tavsiyelerini tam olarak uygulayan çiftçiler, kuşkusuz gerek kendi, gerekse ülke ekonomisine önemli ölçüde hizmet etmiş olacaklardır.

Dr. Cabir HELALOĞLU
Şanlıurfa Toprak ve Su Kaynakları
Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Ek.2. Damla Sulama

Damla Sulama Nedir?

Damla sulama yönteminde temel ilke, bitkide nem eksikliğinden kaynaklanan bir gerilim yaratmadan, her defasında az sulama suyunu sık aralıklarla yalnız bitki köklerinin geliştiği ortama vermektir. Bu yöntemde bazen her gün, hatta günde birden fazla sulama yapılabilmektedir. Damla sulama yönteminde arındırılmış su, basınçlı bir boru ağıyla bitki yakınına yerleştirilen damlatıcılara kadar iletilir ve damlatıcılardan düşük basınç altında toprak yüzeyine verilir. Su buradan infiltrasyonla toprak içerisine girer, yerçekimi ve kapillar kuvvetlerin etkisi ile bitki köklerinin geliştiği toprak hacmi ıslatır. Başka bir deyişle,bu yöntemde genellikle alanın tamamı ıslatılmaz. Bitki sırası boyunca ıslak bir şerit elde edilir ve bitki sıraları arasında ıslatılmayan kuru bir alan kalır. Böylece mevcut sulama suyundan en üst düzeyde yararlanılır. Damla sulama sistemi sabit sistem biçimindedir. Sistem unsurları, sulama mevsimi boyunca aynı konumda kalırlar. Ancak, sulama mevsimi sonunda bazı unsurlar araziden kaldırılır.

Damla sulama sisteminin unsurları

Bir damla sulama sistemi sırasıyla pompa birimi, kontrol birimi, ana boru hattı, manifold boru hatları, lateral boru hatları ve damlatıcılardan oluşur.

Basınçlı sulama sistemlerinin avantajları

-Topografik yönden düzgün olmayan tarım alanları tesviyeye gerek kalmadan bu yöntemle sulanabilir. Salma sulamaya bağlı erozyon önlenir.

-Geçirgenliği yüksek olan topraklarda karık akışına bağlı su kaybına neden olmaksızın tüm tarla alanında ekonomik ve üniform olarak yüksek randımanla sulama yapılır.

-Taban suyunun yüksek olduğu yerlerde taban su seviyesini yükseltmeden sulama yapılır.

-Kanalet ve kapalı borulu sistemlerde sulama yapmak için gerekli tarla içi hendeklere gerek kalmadığından ekim alanı artmakta sulama işçiliği de azalmaktadır.

-Ticari gübreler sulama suyuyla sadece bitki kök bölgesine verilebilir, böylece gübre ve işçilikten de tasarruf sağlanır.

-Sistem gelişmiş damla ve bublers sulama sistemine de uygundur. Bu sistemlerde bitki kök bölgesinde düşük gerilimle tutulan devamlı bir nem bulunduğundan bitki suyu topraktan fazla bir enerji harcamaksızın alır. Bu da ürün artışı sağlayan önemli bir faktördür.

-Tohum yataklarının hazırlanması, tohumların çimlendirilmesi fide seyreltmesi için üniform ve yeterli toprak nemi kontrollü bir şekilde sağlanabilir.

-Sulama suyu proje sahasına istenilen miktarda denetim altında verilir. Gerekirse bireysel olarak kullanılan su sayaç takılarak net olarak saptanıp miktarına göre kullanım bedeli tahsil edilebilir. Tesisin kontrolü kolaylaşır. Ayrıca bu tür tesisler modern kullanma yöntemlerine açıktır.

Basınçlı sulama sistemlerinin sakıncaları

-Sistemin birim alana düşen ilk yatırım bedeli diğer sistemlere göre yüksektir. Ancak aynı suyla daha fazla alanın sulanabilmesi, verim artışı, drenaj sorununu azaltması, tesviye yatırımına ihtiyaç duyulmaması, çiftçilerin gelir artışı fazla olan ürünlerin ekilmesine yönelmesi nedeniyle yatırım maliyeti farkı kısa sürede kendini amorti edecektir.

-Su kaynağı kotu sulanacak arazinin kotundan fazla olmayıp basınç pompajla sağlanıyorsa işletme gideri fazla olacaktır. Ancak getirisi yüksek olan ürün ekimlerinde bu sistem ekonomik olmaktadır. Bireysel çiftçi sulama sistemlerinde bu durum net olarak gözlemlenmektedir.

-Sulama yapılacak bölgede sulama esnasında kuvvetli rüzgarın olması veya devamlı hakim rüzgarın olması su dağılımını olumsuz etkiler.

-Cazibeli basınçlı olarak çalışabilecek sulama tesisleri öncelikle ve mutlaka kapalı basınçlı olarak inşa edilmelidir.

Sonuç olarak basınçlı sulama sistemleri; sulanacak alana ilişkin iklim, toprak, tarımı yapılan bitki paterni, çiftçilerin alışkanlıkları, eğitim ve sosyal yapılarının dikkate alınmasıyla hazırlanacak kaliteli bir sulama projesi ve sonrasında tesiste iyi bir işletme anlayışıyla son derece başarılı bir şekilde çalışacaktır.

TEŞEKKÜR

GAP Kırsal Kalkınma Programı kapsamında AB tarafından finanse edilen, Siverek Kaymakamlığı'nca Desteklenen derneğimiz tarafından uygulanan "Fırat ve Karacadağ Havzasında Organik Tarım ve Kırsal Kalkınma Projesi"nin başarıyla hayata geçirilmesine katkılarından dolayı;

AB Komisyonu Türkiye Delegasyonu Sayın Melek Erman'a,
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Dr. Ferhat Şelli'ye,
Projenin gerçekleşmesinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen
Siverek Kaymakamı Sayın Seddar Yavuz'a,
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı Sayın Muammer Yaşar Özgül'e,
GAP BKİ Bölge Müdürü Sayın İ. Rafet Yılmazoğlu, Sayın Mehmet Açıkgöz,
Sayın Mehmet Yıldırır ve Sayın Hüseyin Demir'e,
GAP Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibi Ekip Lideri
Sayın Andrew Winter Taylor ve Satın alma ve İzleme Değerlendirme Uzmanı Sylvie Monnery şahsında tüm teknik destek ekibine,
Derneğimizin kuruluşundan, projemizin hazırlanmasına kadar her aşamada yardım ve destek veren
GAP GİDEM eski genel koordinatörü Sayın Meral Sayın'a ve Sayın Kerem Sadıklar'a,
GAP GİDEM Şanlıurfa Koordinatörü Sayın Murat Candemir ve mesai arkadaşlarına,
Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Ali Çullu'ya,
Harran Üniversitesi'nden Sayın Prof. Dr. Bahri Karlı, Sayın Prof. Dr. Ertugrul Güldür, Sayın Doç. Dr. Sadettin Gürsöz,
Sayın Yrd. Doç. Dr. Hasan Vardin'e,
Sayın Yrd. Doç. Dr. Ali İkinci, Sayın Öğr. Gör. Mehmet Tunçay'a, Sayın Öğr. Gör. Halit Sevinç'e,
Ege Ünv.'den Sayın Prof. Dr. Ahmet Altındişli'ye, Sayın Dr. Mustafa Akyüz,
TÜBİTAK-MAM Gıda Ens. Müd. Sayın Doç. Dr. Güner Özay'a,
Şanlıurfa Tarım İl Müdürlüğü ve Siverek İlçe Tarım Müdürlüğü Sayın Muzaffer Demirağ ve mesai arkadaşlarına,
Şanlıurfa Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdür Yardımcısı Sayın Dr. Cabir Helaloğlu'na,
Toprak Bölüm Başkanı Zir. Yük. Müh. Sayın Müslüm Coşkun'a,
Projenin başlangıcından bugüne kadar manevi desteklerini esirgemeyen
Siverek eski Belediye Başkanı Sayın Hasan Çelebi'ye,
Siverek Belediye Başkanı Sayın Ali Murat Bucak'a,
HAY-KOOP Genel Başkan Yard. Sayın Cihan İzol'a,
ŞanlıurfaTicaret ve Sanayi Odası Başkanı Sayın İsmail Demirkol'a
Siverek Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Sayın Ahmet Ersin Bucak'a
Siverek İlçe Yazıişleri Müdürü Sayın Hasan Baydilli'ye,
İl Dernekler Müdürü Sayın Mehmet Hayırlı ve mesai arkadaşlarına, Sayın Kürşat Oğuz'a,
Siverek kamu kuruluşları idareci ve personellerine, Siverek'i Vilayet Yapma Derneği Başkanı Sayın Koçali Aymaz'a,
Projemizin hayata geçmesinde emeği geçen;
Sayın Tülin Onaner'e, Sayın Deniz Şensoy'a, Sayın Övünç Birecik'e, Sayın Metin Kanatlı'ya, Sayın Mithat Vural'a, Sayın Sezai Aker'e, Sayın Mahmut Dolap'a,Sayın İbrahim Öncel'e, Sayın Sinan Satış'a, Sayın Hasan Ocaklı'ya, Sayın İbrahim Varan'a, Sayın Hacı Fırat'a, Sayın Kadri Koçkuzu'ya, Sayın Ramazan Avcı'ya, Sayın Rıfat Mertoğlu'na, Sayın Hüseyin Demirağ'a,
Sayın Hüseyin Çıkman'a, Sayın Abdullah Kızılelma'ya, Sayın Sadullah Nasanlı'ya, Sayın Zülfikar Güler'e,
Sayın Abdülkadir Ölçen'e, Sayın Celal Özcikan'a, Sayın Mahmut Bahçivan'a, Sayın Mahmut Atilla'ya,
Sayın Murat Aymaz'a, Sayın Mahmut Erdem'e, Sayın Ramazan Demiroğlu'na ve Sayın Suphi Yelbaşı'na,
Derneğimizin faaliyetlerini kamuoyu ile paylaşmamızda büyük emeği geçen GTV ve ŞRT'ye,
AA Siverek Muhabiri Sayın Şükrü Dolaş'a, DHA Siverek Muhabiri Sayın Mehmet Sezgin'e, Siverek Haber Gazetesi imtiyaz sahibi
Sayın Osman Ötlü'ye, İrfan Gazetesine, GAP Gündemi Gazetesi'ne ve Özdal Matbaacılık'a,
Proje uygulama süresince her türlü zor şartlarda yardım ve desteklerini esirgemeyen Nar Üreticileri Proje Kurulu üyeleri; Sayın Fahri Divan, Sayın Sadık Kırmızıgül, Sayın Nihat Altundağ, Sayın Yusuf Yeşildağ ve Sayın Ekrem Beyazpirinç'e,
Saha çalışmalarımız süresince bizlere ev sahipliği yapan Ergen köyü sakinlerinden
Sayın Doğan Ötlü ve ailesine, Sayın Muhittin Altundağ'a, Sayın H. Ahmet Yeşilyaprak'a, Sayın İbrahim Cümcüm'e,
Bilgi ve deneyimlerini bizlerle paylaşan AGRO GAP Önder Çiftçi Derneği Üyesi Sayın M. Emin Yıldırım'a,
Derneğimiz bünyesinde zirai danışmanlık görevi yapan Ziraat Mühendisleri Sayın Ferhat Şeker,
Sayın Ali Serkan Köran, Sayın Ali Zelan ve kısa dönemli uzman Ziraat Yüksek Mühendisi Sayın Şehnaz Çakar'a,
Derneğimizin kuruluşundan bu yana yönetimimize duydukları güven ve verdikleri destekten dolayı
Çok değerli dernek üyelerimize sonsuz şükranlarımı sunarım...
Ayrıca; proje çalışmalarım nedeniyle uzun yıllardır ihmal ettiğim sevgili eşim Bahire'ye,
biricik çocuklarım Roza ve Melisa'ya, desteklerinden dolayı aileme sonsuz teşekkürler...

Ecz. Medet Abbasoğlu
GapEkoDer
Fırat ve Karacadağ Havzasında Organik Tarım ve Kırsal Kalkınma Proje Koordinatörü

PROGRAM ÇALIŞMALARINDA GÖREV ALANLAR

Avrupa Komisyonu Delegasyonu

Marc Pierini (Avrupa komisyonu Türkiye Delegasyonu Başkanı), Hansjoerg Kreshmer (Avrupa komisyonu Türkiye Delegasyonu Eski Başkanı), Holger Schröder (D Bölümü Başkanı-Mali İşbirliği, Eşgüdüm ve Yatırım), Ingve Engström (Finans Bölümü Bşk.), Melek Erman (Program Sorumlusu)

TC Başbakanlık, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

Muammer Özgül (Başkan), Mustafa Kölmek (Başkan Yardımcısı), Ahmet Zahir Erkan, Nesrin Boysan; Sibel Almasulu, Dr. Ferhat Şelli (Tarım Bakanlığı), Rafet Yılmazoğlu (Bölge Müdürü-Şanlıurfa), Mehmet Açıkgöz (Bölge Müdür Yardımcısı), Mehmet Yıldırır (Bölge Program Koordinatörü)

Teknik Destek Ekibi

Kırsal Kalkınma Teknik Destek Ekibinden Ekip Lideri Andrew Winter Taylor, Satın alma ve İzleme Değerlendirme Uzmanı Sylvie Monnery, Kırsal Kalkınma Uzmanı Hatice Akın, Çiftçi Örgütleme Uzmanı Muharrem Karakuş, Eğitim Koordinatörü Bülent Kılınç, Teknik Uzman Zevaiddin Özcan, İzleme Uzmanı Dr. Fethiye Özberk

GAP GİDEM

Meral Sayın (GAP-GİDEM Proje Koordinatörü), M. Murat Candemir (Şanlıurfa Ofis Koordinatörü)

Proje Ekibi

Ecz.Medet Abbasoğlu(*Koordinatör*), Yrd.Doç.Dr. Hasan Vardin(*Danışman*), Zir.Yük.Müh. Şehnaz Çakar, Zir.Müh. A.Serkan Köran, Zir.Yük.Müh. Müslüm Coşkun, Prof.Dr. M.Ertuğrul Güldür, Yrd.Doç.Dr. Ali İkinci, Doç.Dr. Sadettin Gürsöz,

Editör: Şehnaz ÇAKAR

GapEkoDer

FIRAT VE KARACADAĞ HAVZASINDA ORGANİK TARIM VE KIRSAL KALKINMA PROJESİ

GAP EKOLOJİK TARIMSAL KALKINMA VE SOSYAL DAYANIŞMA DERNEĞİ

Refahiye Mah. A.K.Karahan Cad. 3. Sk. Özburak Apt. No: 1 63300 ŞANLIURFA
Tel : 0.414.313 17 63 Fax : 0.414.313 17 83
www.gapekoder.org gapekoder@yahoo.com.tr